Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

ESIPP
EQUITY AND SOCIAL INCLUSION THROUGH POSITIVE PARENTING

POZITIVNI PRISTUPI AUTIZMU

Modul 4

University of Northampton

Autism Europe aisbl

MSSA Macedonian Scientific Society for Autism

European University Cyprus

TARGET AUTISM

CENTAR ZA AUTIZAM

University of Zagreb Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

Autism Concern
A voice and choice in Northamptonshire and beyond

Autism Assessment Support Practice Cyprus

2015-1-UK01-KA204-013397

Razumijevanje i poticanje komunikacije

Ciljevi radionice

Istražiti razvoj i svrhu komunikacije

Razumjeti utjecaj autizma na komunikaciju

Naučiti strategije za poticanje i razvoj komunikacije

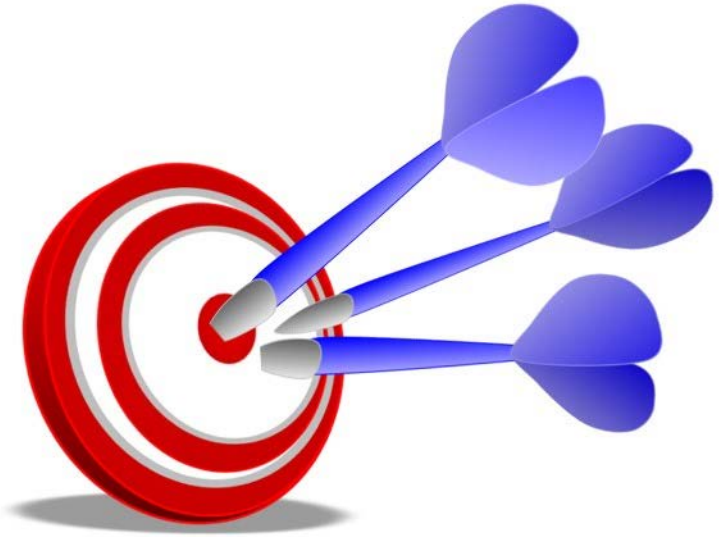

Što je komunikacija?

- To je socijalna aktivnost
- Može ili ne mora uključivati govor
- Razmjena između dvoje ili više ljudi
- Uključuje jezik
- Jezik je “sustav pravila”
- Razumijevanje jezika u pravilu se razvija prije nego ekspresija

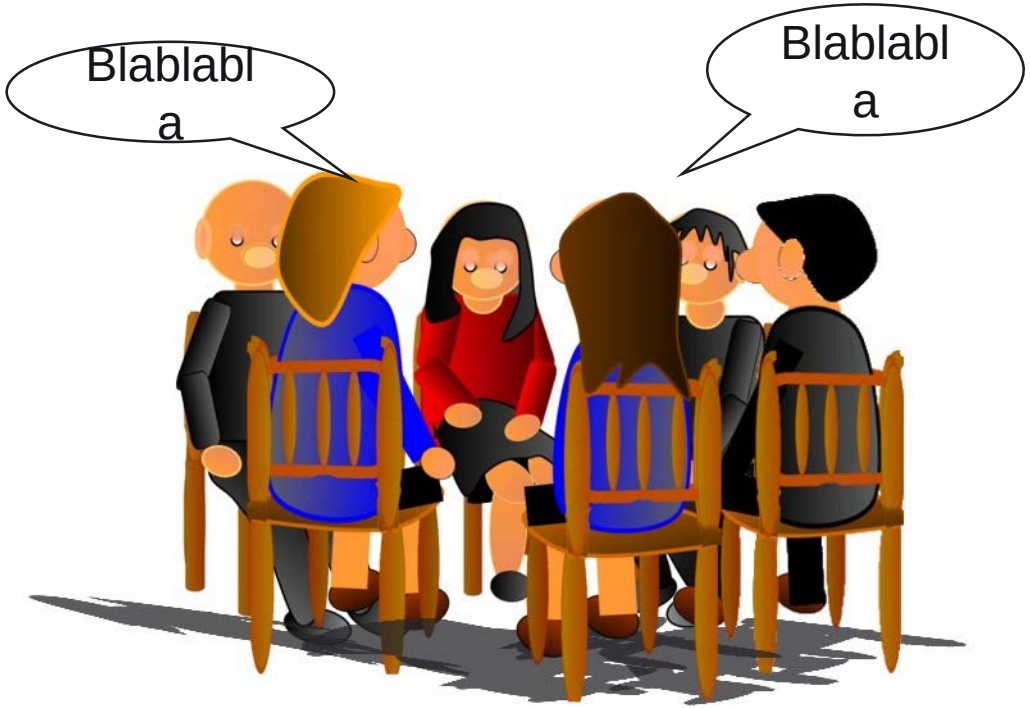

Dvosmjerni proces

Ekspresivni

Receptivni

Razvoj komunikacije

- Rana predkomunikacijska ponašanja tumače se kao komunikacijska
- Rana komunikacija je neverbalna
- Pojavom prvih riječi povećava se razumijevanje
- Spajanje riječi u rečenicu
- Korištenje jezika za razumijevanje, učenje i razmišljanje

Preduvjet za razvoj komunikacije

Dijete mora imati razumijevanje o uzroku i posljedici. To će potaknuti njihovu želju za komuniciranjem.

Razlozi za komuniciranje (funkcije komunikacije)

- **Odgovaranje**
- **Zahtjevanje**
- **Protestiranje/odbijanje**
- **Traženje pažnje**
- **Komentiranje**
- **Pružanje informacija**
- **Traženje informacija**
- **Planiranje**
- **Dijeljenje ideja**

Načini komuniciranja (sredstva komunikacije)

- Govor
- Slika
- „Znakovanje”
- Gesta
- Kontakt očima
- Izraz lica
- Nepoželjno ponašanje
- Plač
- Vokalizacija

Receptivna komunikacija i autizam

Dijete s autizmom može imati teškoća sa:

- **Složenim jezikom**
- **Doslovnim razumijevanjem**
- **Pamćenjem**
- **Generalizacijom značenja**

KORISTITI JEDNOSTAVAN JEZIK !!!

Jezik kao šifra

JEZIK

OBLIK

Fonologija: sustavna organizacija zvukova u jeziku.

Morfologija: prepoznavanje, analiza i opisivanje strukture određenog jezika.

Sintaksa: način na koji niz riječi zajedno tvori fraze i rečenice.

SADRŽAJ

Semantika: lingvističko i logičko područje jezika koje se odnosi na aspekte značenja.

PRIMJENA

Pragmatika: kontekst u kojem se jezik koristi i odnos rečenica u okolini u kojoj se jezik javlja.

Jezik kao šifra

Većina teškoća se događa u korištenju jezika u različitim socijalnim kontekstima (pragmatika).

- Izostanak rane komunikacijske namjere
- Ne uspostavlja kontakt očima
- Izostanak združene pažnje
- Rigidna postura
- Ograničeno korištenje gesti
- Komuniciranje isključivo u svrhu izražavanja potreba

Verbalna komunikacija – EKSPRESIVNI JEZIK

- Može posjedovati širok vokabular i bogati rječnik, ali ne koristiti govor u svrhu komunikacije.
- Doslovno mišljenje i razumijevanje jezika.

Npr.

“Možeš li mi dodati sol?”
“Da”

- Komentira činjenice koje često nisu značajne u trenutnoj socijalnoj situaciji.

Verbalna komunikacija – EKSPRESIVNI JEZIK

- **Teškoće u svakodnevnom razgovoru:** Razumijevanje socijalnih pravila jezika i uzajamnost.
- Neprekidno priča, bez obzira na reakcije drugih.
- Iskazi ukazuju na iskrivljavanje jezičnih pravila.
- Ne prilagođava jezika različitoj okolini, različitim osobama ili situaciji.

Doslovno mišljenje i razumijevanje

- Teškoće u razumijevanju idioma, metafora i ironije.
- Teškoće s paradoksima, imenima, idiosinkratskim komentarima i neologizmima
- Izvrtanje osobnih zamjenica *(govori za sebe u trećem licu, npr. on ili ti ili Marko)*
- Eholalija i repetitivni govor.

Neverbalna komunikacija

Svi komuniciramo putem gesta, izraza lica i govora tijela

Govor tijela 55%

- Kontakt očima
- Izraz lica
- Držanje
- Geste
- Izgled
- Neposredna blizina

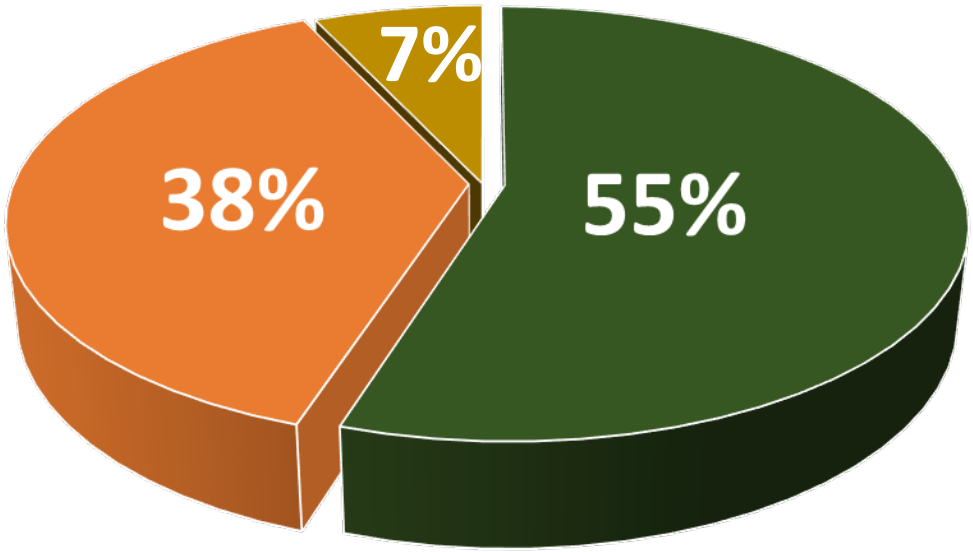

Riječi 7%

- Izbjegavati žargon / metaforu
- Prikladna razina složenosti
- Odgovarajuća terminologija

Paralingvistika 38%

- Visina tona – visok/ nizak
- Tempo – brz/spor, miran, blag, modulacija, entuzijazam

Zamislite da se nađete u stranoj zemlji, gdje ne razumijete jezik, verbalni ili neverbalni!

Utjecaj komunikacijskih teškoća

Kada je komunikacija otežana, umjesto nje možemo očekivati određena ponašanja!

Rezultat: Frustracija

Zbunjenost

Ljutnja

Anksioznost

BUDITE DETEKTIVI – KORISTITE KOMUNIKACIJSKI LEDENJAK.

2015-1-UK01-KA204-013397

Podrška i razvoj komunikacije

Komunikacijska podrška mora pomoći djeci i odraslima da:

- Razumiju situacije i očekivanja drugih
- Uspješno prenose poruku drugima

Pri tom mogu koristiti sustave potpomognute komunikacije:

- Znakovni jezik (uključujući Makaton, BSL)
- Znakovi / Simboli (TEACCH ™)
- PECS ™(Picture Exchange Communication System)
- Komunikacijske uređaje

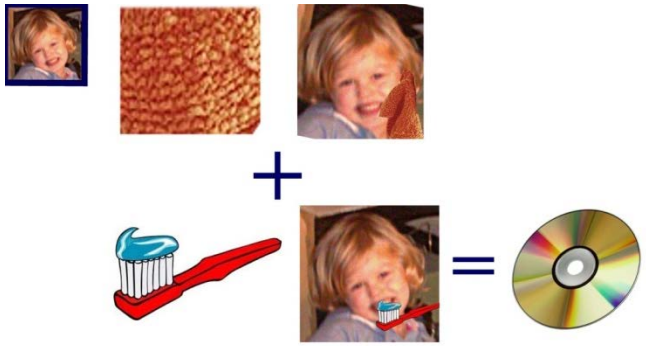

Vizualna podrška za komunikaciju

Vizualna podrška uključuje:

- Predmete, znakove, geste, fotografije/slike, simbole, pisane riječi.
- Podrška može pomoći i u razumijevanju i ekspresiji.
- Vizualna podrška može biti fiksna ili prenosiva.
- Označavanje (razumijevanje imena za stvari).
- Zahtijevanje: razmjena simbola za predmete (PECS).

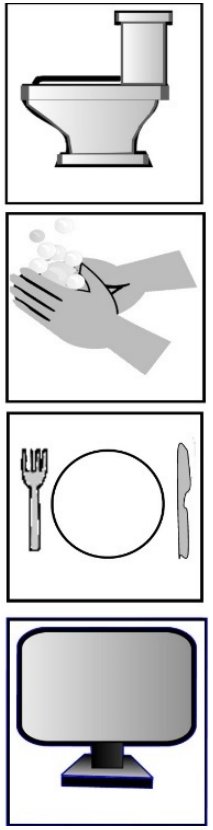

Komunikacijska podrška

Vizualna podrška povećava sposobnost:

- Izražavanja potreba
- Razumijevanja očekivanja
- Socijalne interakcije (vodi prema socijalnoj komunikaciji)
- Razvijanja verbalne komunikacije

Kada komunicirate sa svojim djetetom:

- Prvo privucite njegovu pažnju (recite ime).
- Smanjite količinu izrečenih riječi i složenost rečenice (kratko, jednostavno i direktno).
- Govorite sporijim ritmom i dajte više vremena za obradu.
- Govorite im **što da rade** umjesto što ne smiju raditi.
- Izbjegavajte davanje uputa u više koraka.
- Ne inzistirajte na kontaktu očima.
- **Ukoliko je potrebno, komunicirajte pomoću vizualne podrške, ne samo verbalno**

Početni koraci mogu biti jednostavni …

Komunikacija razmjenom slika – 1. faza

1. Dijete poseže za željenim predmetom. Pomagač poseže i preusmjerava dijete da uzme simbol ili sličicu.
2. Dijete sad ima sliku u ruci, a pomagač pomaže djetetu da stavi sliku u “otvorenu ruku” komunikacijskog partnera.
3. Komunikacijski partner dodaje predmet djetetu i imenuje ga.

Komunikacija razmjenom slika – 1. faza

4. U ovom stadiju se ne daju verbalni poticaji.

5. Razmjena se odmah nagrađuje predmetom koji je dijete tražilo.

6. Kada se razmjena ustalila, fizička podrška se treba smanjivati.

7. Kada se smanji fizička podrška, potrebno je smanjivati poticaje “otvorenom rukom”.

Komunikacija razmjenom slika – 4. faza

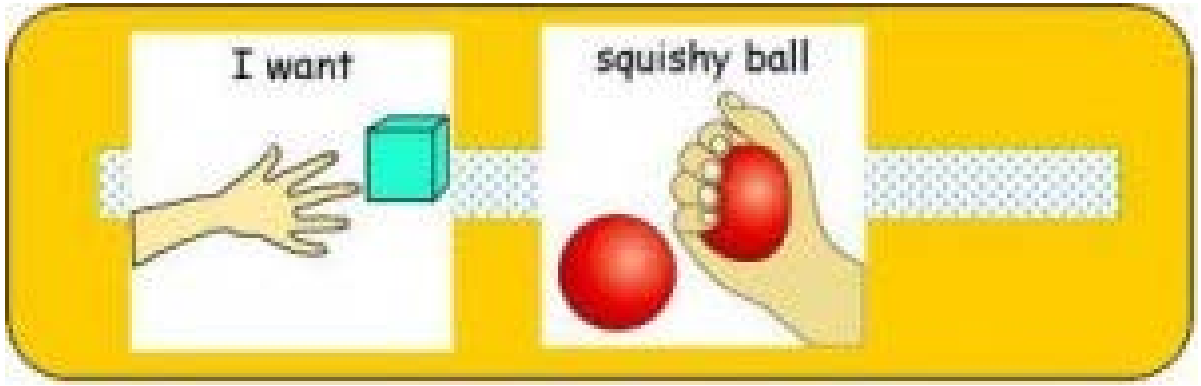

''JA ŽELIM'' – TRAKA ZA REČENICE

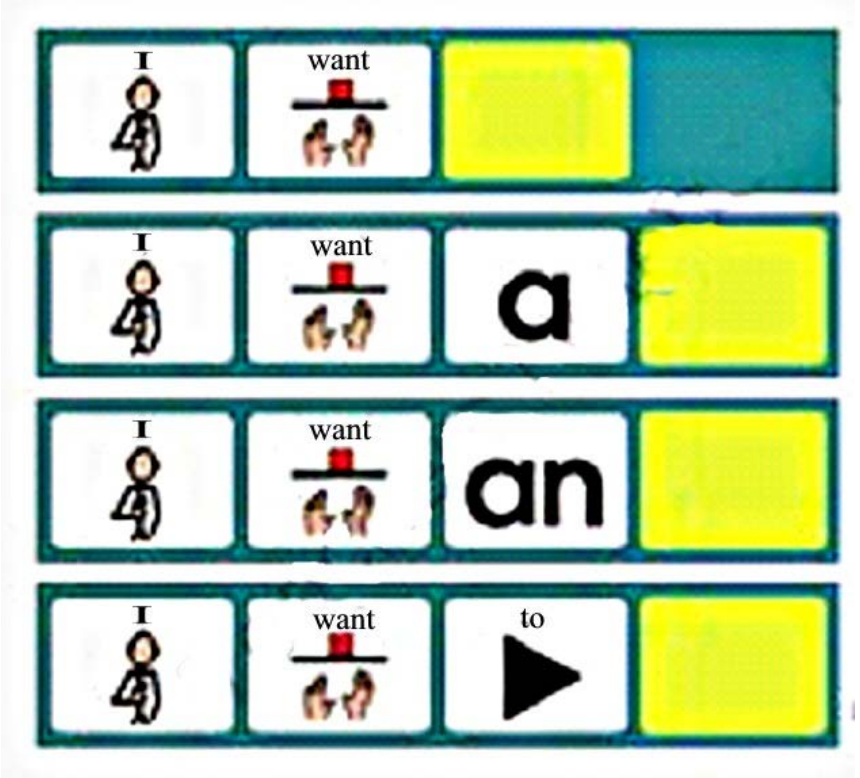

Korištenje Boardmaker simbola

Vizualna struktura se gradi na vizualnim jakim stranama (dobra sposobnost vizualne obrade)

- Naglasak na razmjeni, podučavanje djeteta da je komunikacija recipročna.
- Pruža višestruke prilike za vježbanje novih vještina u prirodnom okruženju.
- Uzima se u obzir motivacija.
- Potiče se vokalizacija.

Napraviti sustav učinkovitim

Lako prenosiv

Pristupačan

Uvijek dostupan

Jednostavni znakovni jezik

Pojednostavljena verzija znakovnog jezika može biti koristan način da komunicirate sa svojim djetetom.

Korištenje znakovnog jezika ne umanjuje sposobnost vašeg djeteta da uči govoriti. Kada koristite znakove s djecom s autizmom uvijek izgovorite i riječ na koju se znak odnosi. To će ih potaknuti na govor.

I za kraj, sustavi potpomognute komunikacije…

- Djeluju na jake strane i potrebe pojedinca
- Koristiti ih dosljedno kada se uvedu
- Preispituju se u svrhu kontinuiranog napretka / razvoja
- Podržavaju samostalnost
- Možemo koristiti više sustava potpomognute komunikacije
- Neće zaustaviti razvoj verbalne komunikacije

Saznajte više…

www.pecsunitedkingdom.com

je UK web stranica o PECS tečajevima i izvor službenih cijena.

Na You Tube – u postoje različiti neslužbeni video klipovi koji prikazuju različite faze razmjene.

www.mummywifewoman.com/category/makaton-monday/

Ova web stranica sadrži mnogo različitih video klipova i slika korisnih znakova.

Evaluacijski upitnici

- Molimo vas da na kraju ispunite Upitnik za evaluaciju, kako bismo ovakvim radionicama što bolje mogli odgovoriti na vaše potrebe.

Hvala na vašem vremenu i iskrenosti.

ESIPP partnerstvo

University of Northampton

Autism Europe aisbl

MSSA Macedonian Scientific Society for Autism

European University Cyprus

TARGET AUTISM

University of Zagreb Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

CENTAR ZA AUTIZAM

Autism Concern A voice and choice in Northamptonshire and beyond

Autism Assessment Support Practice Cyprus

…plus non-funded parent organisations in Croatia (ACAP), Cyprus (Limassol Autism Parent Group) and the Former Yugoslav Republic of Macedonia (NAA)

Za daljnje informacije o programu molimo kontaktirajte:

University of Northampton
David Preece
Email: david.preece@northampton.ac.uk

European University Cyprus
Eleni Theodorou
Email: E.Theodorou@euc.ac.cy

University of Zagreb
Jasmina Stošić
Email: jasmina.stosic@erf.hr

Autism Europe
Aurélie Baranger
Email: aurelie.baranger@autismeurope.org

Macedonian Scientific Society for Autism
Vladimir Trajkovski
Email: vladotra@fzf.ukim.edu.mk

Target Autism Training and Consultancy Ltd
Ron Fortuna
Email: ron@targetautism.co.uk

Centar za Autizam
Ana Ružić
Email: aruzic1803@gmail.com

Autism Assessment Support Practice
N.C.D. Calloway Continuing Education Ltd
Nefi Charalambous Darden
Email: nefi_jessy@yahoo.com

Izjava o odricanju od odgovornosti

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

2015-1-UK01-KA204-013397